

„Rada má v úmyslu vypovědět dohody o mezinárodní spolupráci CERN s Ruskou federací a Běloruskou republikou ke dni jejich vypršení v roce 2024.“

RADA EVROPSKÉ ORGANIZACE pro jaderný výzkum (CERN) už dříve oznámila, že s Ruskem nebude navazovat nové spolupráce. V prohlášení ze 17. června 2022 jde o krok dál. Ukončí i stávající pětileté dohody – nebyť výpovědi, byly by automaticky prodlouženy.

Čestná profesura pro Francisca Ayalu

JIHOČESKÁ UNIVERZITA udělila čestnou profesuru Francisca J. Ayalovi, jednomu z nejvýznamnějších žijících evolučních biologů. Ayala se narodil roku 1934 v Madridu, byl vysvěcen na dominikána, od 1961 studoval na Kolumbijské univerzitě pod ukrajinsko-americkým genetikem a evolučním biologem Theodosiem Dobzhanskym. Posléze působil na Rockefellerově a Kalifornské univerzitě, kde přednášel evoluční biologii, filosofii a logiku. Mezi jeho nejznámější práce patří klonální teorie parazitických prvoků či evoluční původ malárie.

Je také známý svou obhajobou koexistence vědy a náboženství s doporučením, aby se držely svých oddělených domén. Společně se Stephenem J. Gouldem vyhrál v 1981 přelomový soudní spor, který zrušil povinnost amerických učitelů přednášet společně s darwinismem i kreacionismus. Celkem je (stále publikačně aktivní) Ayala (spolu)autorem či editorem kolem šedesáti knih a 1200 článků, z nichž je kolem 700 v databázi Scopus. Za celoživotní práci mu prezident George W. Bush udělil Národní medaili za vědu (2001) a princ Philip Templetonovu cenu (2010).

V 2016 byl obviněn ze sexuálního obtěžování, přičemž médií ostře sledované vyšetřování odhalilo jako největší prohřev lehký polibek kolegyni na tváře a poblahopřání k jejich šarmu při společenských setkáních. Fakulta na Kalifornské univerzitě v Irvine, které dříve daroval deset milionů dolarů a která nesla jeho jméno, byla přejmenována a Ayala byl donucen rezignovat na svou pozici na univerzitě. Od letošního května se vedle Universidad Pontificia Comillas v Madridu stává jeho druhou domovskou adresou Jihočeská univerzita.

Julius Lukeš,
Parazitologický ústav BC AV ČR a PŘF JČU

Vzniká Národní institut virologie a bakteriologie

„COVID velmi živě a bolestně ukázal, že epidemie mají potenciál převrátit i naši vyspělou společnost a způsob života naruby.



FRANCISCO J. AYALA (uprostřed) s děkankou PŘF JČU Hanou Šantrůčkovou a Juliem Lukešem.

V Česku nemáme zastřešující platformu, která by propojovala vědecké týmy, usnadnila jejich spolupráci a poskytovala odborná doporučení politikům či orgánům, které mají na starosti potřebná opatření. Jsem velmi rád, že tu konečně vzniká taková platforma vizí, která propojí výzkum v této oblasti,“ prohlásil Jan Konvalinka, nový ředitel Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, při příležitosti vzniku Národního institutu virologie a bakteriologie (NIVB).

Institut by měl propojit výzkum probíhající v různých institucích, koordinovat činnost v krizových situacích a poskytovat odborná stanoviska jako základ pro politická rozhodnutí. NIVB se zaměří na tři hlavní směry výzkumu: na interakce mezi viry či bakteriemi a hostiteli, na imunitní odpověď napadeného organismu a na vývoj nových diagnostických nástrojů a léčiv proti infekčním onemocněním.

Hlavním koordinátorem rodícího se konsorcia je právě ústav řízený Janem Konvalinkou. Zapojeno je 28 vědeckých týmů z Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity, VŠCHT Praha, Univerzity Palackého v Olomouci, ÚOCHB AV ČR, Ústavu molekulární genetiky AV ČR, Mikrobiologického ústavu AV ČR a Biologického centra AV ČR. Financován je jedním z programů MŠMT z prostředků EU.

„Věřím, že bude tvořit počáteční stádium pro vytvoření národního institutu zaměřeného nejen na výzkum infekčních nemocí a vývoj nových léčiv proti nim, ale i šířeji na dopady těchto chorob na společnost, na prevenci a modelování možného rizikového vývoje,“ říká předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová. Takto koncipovaný institut by tedy fungoval podobně jako např. německý Institut Roberta Kocha. -0V-

Dalekohled Jamese Webba má první škrábanec

DO VESMÍRNÉHO dalekohledu Jamese Webba (JWST) už narazilo nejméně pět mikrometeoroidů. Čtyři z nich byly velmi malé a na funkčnost teleskopu neměly žádný vliv. Konstrukteři se srážkami počítali, v otevřeném kosmickém prostoru jim nelze zabránit, přestože v blízkosti druhého Lagrangeova bodu asi 1,5 milionu kilometrů od Země, kde je JWST „zaparkován“, lze očekávat nižší frekvenci srážek než na oběžné dráze, na které se pohybuje Hubblův vesmírný dalekohled.

Ale pátá srážka, k níž došlo někdy mezi 23. a 25. květnem, byla významnější. Do



SNÍMEK poškozeného zrcadla JWST pochopitelně k dispozici nemáme. Díváme se na tři zásahy mikrometeoritů na solárním panelu Hubblova vesmírného dalekohledu, který zpět na Zemi přivezla servisní mise v roce 2002. Každý má v průměru několik milimetrů.

jednoho ze segmentů primárního zrcadla se trefil o něco větší mikrometeoroid. NASA jeho velikost neupřesnila, stále je řeč o „kamínku“ submilimetrové velikosti, ale i takový může při rychlosti v řádu desítek kilometrů za sekundu napáchat nepříjemné

škody. Přesto by zásah neměl mít na kvalitu snímků nijak dramatický vliv. „Tým zjistil, že teleskop stále funguje na úrovni, která překračuje všechny požadavky mise, a to i přes okrajově zjištělný efekt v datech,“ píše se na oficiálním blogu JWST.

Snížení kvality v důsledku podobných srážek nehrozí kvůli ztrátě plochy zachycující světlo (ta je relativně k ploše zrcadla zanedbatelná), ale kvůli odrazům a lomům světla na poškozené části. Případné optické vady však lze částečně korigovat úpravou polohy poškozeného segmentu.

Astronomům hraje do karet skutečnost, že start JWST se podařil nad očekávání dobře a přístroj zahájil svou pozorovací kariéru v lepší kondici, než s jakou se počítalo. První snímky z teleskopu by NASA měla zveřejnit 12. července – v den, kdy toto číslo Vesmíru vychází. -0V-

Prožijte léto s archeology

ARCHEOLOGICKÉ ústavy AV ČR v Praze a v Brně opět zastřešily projekt Archeologické léto, na kterém se vedle nich podílejí i desítky muzeí a dalších regionálních institucí. Společně nabízejí návštěvu více než devadesáti archeologických lokalit. Vybírat lze z různých typů akcí od exkurzí do míst právě probíhajících archeologických výzkumů (např. v Opočně) po tematické dny v archeoparcích. Úplný přehled lokalit a konkrétních nabídek je na stránkách www.archeologiceleto.cz, kde si lze i rezervovat termín návštěvy. -0V-

Environmentální data na jednom místě

AKTUÁLNÍ DATA o životním prostředí, získávaná různými státními a evropskými institucemi, jsou nyní k dispozici odborné i laické veřejnosti na jednom místě. Česká informační agentura životního prostředí (CENIA) spustila portál **ENVIROMETR** (www.envirometr.cz), který dostupná data integruje a usnadňuje jejich využívání. Vybírat lze z řady tematických okruhů (např. voda, půda, vzduch, krajina, zemědělství, lesy, klima, doprava, energetika, odpady...), využít lze i pokročilé vyhledávání a filtrování. V nabídce jsou vizualizace umožňující základní interaktivní práci s daty, ale i formát otevřených dat pro uživatelské analýzy (alespoň u některých datových sad). -0V-

inzerce

Vychází 96. číslo revue

ANALOGON

SURREALISMUS - PSYCHOANALÝZA - ANTROPOLOGIE - PŘÍČNÉ VĚDY

věnované tématu

OHEŇ & POPELY

Svobodu Ukrajině!; G. Bachelard: Poetika ohně; B. Schmitt: Oheň proti ohni; A. Palazzeschi: Žhář; J. A. Arlow: Pyromanie a primární scéna: psychoanalytický komentář k dílu Jukio Mišimy; Bázně z ohně (L. Aragon, G. Limbour, P. Éluar, S. Rodanský, V. Bounoure, M. de Chazal, Saint-Pol Roux, P. Reverdy, R. Queneau, P. Peuchmaurd, F. Ponge); F. Dryje: Oheň a med; E. T. A. Hoffmann: Pískoun; L. Möllerová: „Pískoun“ – Něco řísnivého jako problém čtení; S. Béduneauová: Hérakleitos, snivec ohně; J. Gabriel: Obraz a oheň; A. J. Pernety: Oheň (slovníkové heslo); M. Stejskal: Obyvatelé ohně; M. Stejskal: Rod plápolů, jiskrnáčů, ohnivců a spol.; F. Tristan: Střípky snů; J. Gabriel: Mé plameny; J. Karlach: Oheň v životě Nuosuů z Chladných hor: koloběh jednání, jejich metafor a následných zastoupení; M. Děžinský: Oheň; M. Heidegger: Západní rozhovor; J. K. Šlejhar: Peško; M. Bambušek: Lidi krve; R. P.: Jeane d'Arctis (Panna Orléanská); V. Ondráček: Dva hlídali, dva malovali; M. Caňko: Žár – zimnice – žáha; P. Voskovec: Rozpornost surrealismu a divadla

Vydává: Sdružení Analogonu, Mezivrší 31, 147 00 Praha 4
Vydavatel + redakce: tel. 725 508 577; dryje@surrealismus.cz
Distribuce: KOSMAS, s. r. o., Lublaňská 34, 120 00 Praha 2 (tel: 222 510 749; www.kosmas.cz); předplatně: Tomáš Kroupa, tkroupa@seznam.cz, tel: 731 328 058
www.analogon.cz